

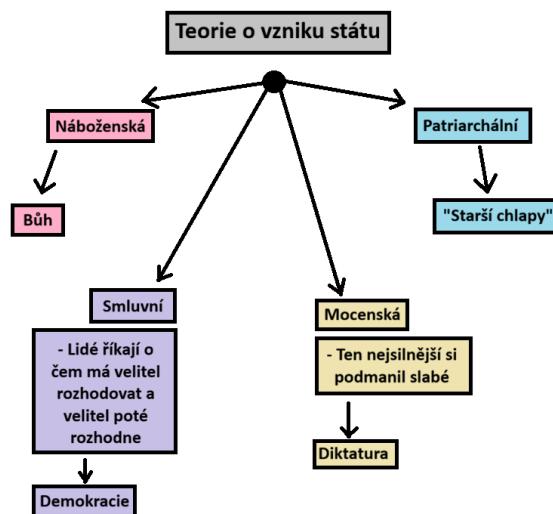
Občanka shrnutí

Téma 1

• Politologie

- Teorie vzniku státu, stát vytvořil člověk
- Důvody, proč vznikaly státy: větší počet obyvatel -> při větším počtu lidí se dá např. lépe bránit
- Teorie o vzniku státu: (viz. Obrázek)

- Čím je definován stát:
  1. Hranice / území
  2. Uznání (od ostatních států)
  3. Státní zřízení (jak stát funguje)
  4. Obyvatele – lidé žijící na území
  5. Ozbrojené složky

• Formy státu

- Dělení států pomocí formy vlády
- Formy vlády:
  1. Demokratické – svoboda projevu, svobodné volby
  2. Nedemokratická / Autokracie - ...
- Autokracie – Vládce se za každou cenu snaží zůstat u moci
- Demokracie – Vládce se střídá ve volbách
- Forma státu se dělí podle hlavy státu, příklady:
  1. Vláda v Rusku – forma státu: federace, forma vlády: autoritářský režim
  2. Vláda v ČR – forma státu: republika, forma vlády: parlamentní demokracie

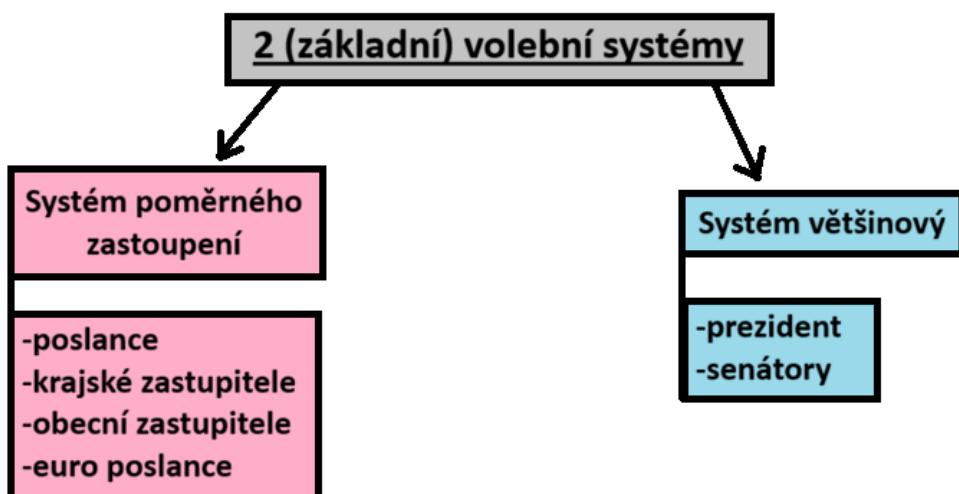
• Přímá a nepřímá demokracie

- Nepřímá (zastupitelská) – volíme zástupce, který rozhoduje → prezident (nepřímá je u nás v ČR)
- Přímá – referendum → občané pravidelně volí několikrát do roka a mohou tím např. navrhnut změnu ústavy, nebo schválit či zamítnout nějaký zákon (např. Švýcarsko)

- Hybridní režim
  - Namíchaný režim
  - Například v Británii – vláda **královskou rodinou + parlament**
  - Rusko: má sice **politické strany** ale **zmanipulované volby** → Putin (vládce) vybírá **opozici, která nemá šanci vyhrát,** a právě proto vyhraje vždy on
- Veřejnosprávní a státní správa / instituce
  - Státní:
    1. Patří přímo státu → je **řízená státem nebo ministerstvem**
    2. Financována ze státního rozpočtu
    3. Jakoukoli informaci musí nejdříve **potvrdit vláda**, než ji pošle dál třeba do televize
  - Veřejnosprávní:
    1. Nepatří státu, slouží veřejnosti → je nezávislá na vládě
    2. Možná kritika vlády
    3. Kontrolována veřejností (rady, zákon)
- Typy státu podle uspořádání
  - Unitární – jedna vláda, jedno území, jedny zákony (př. ČR)
  - Federace – jedno spojení více států v jeden stát, jiné zákony (př. USA, Rusko, Německo)
  - Konfederace – volné uspořádání států v nějakém celku, volnější (př. Švýcarsko)

Téma 2 – Státní moc

- Státní moc
  - 1. Zákonodárná (legislativa)
  - 2. Výkonná (exekutiva)
  - 3. Soudní (justice) – musí být nezávislá
- V ČR:
  - 1. Zákonodárná → parlament ČR → dvoukomorový parlament
    - Horní: Senát (81 senátorů (minimální věk je 40 let))
    - Dolní: poslanecká sněmovna (200 poslanců (minimální věk je 21))
  - 2. Výkonná → prezident, vláda
    - Prezident: hlava státu (má omezené pravomoci)
    - Vláda: řídí stát vykonává zákony
- Prezident:
  - 1. Volí se na 5 let, maximálně 2x po sobě, minimální věk je 40 let
  - 2. Nominace senátoři / poslanci anebo musí vybrat 50.tis podpisů od lidí
  - 3. Volí ho lid
- Vláda:
  - 1. Věk je jedno, ale musí být uznání poslaneckou sněmovnou
  - 2. Volby i funkce vlády závisí z části na poslanecké sněmovně
  - 3. Není volena přímo lidmi
  - 4. Jmenuje ji Prezident
  - 5. Schvaluje ji poslanecká sněmovna
- Senátoři:
  - 1. Volí se na 6 let, mohou se volit opakovaně, minimální věk je 40 let
  - 2. Po 2 letech se volí vždy 1/3 senátu (takže za 6 let se vymění celý senát)
  - 3. Volí je přímo občani v jednotlivých volebních obvodech
- Poslanci:
  - 1. Volí se na 4 roky, mohou se volit opakovaně, minimální věk je 21 let
  - 2. Volí je občani v celostátních volbách
- Volební systémy ČR

- **Většinový systém**
  - Většinový systém
    - 1. Dvě kola (nemusí být):
může být jen jedno pokud v prvním kole dostane více jak 50%
    - 2. Do druhého kola postupují dva kandidáti,
s nejvíce hlasy a tam se rozhodne kdo vyhraje a kdo prohraje
  - V druhém kole většinou volí méně lidí
-
- **Systém poměrného zastoupení**
  - Volíme strany
  - 1 strana – 5 % (potřebná procenta, aby se tam dostala)
  - 2 strany – 8 % (potřebná procenta, aby se tam dostala koalice 2 stran)
  - 3+ strany – 11 % (potřebná procenta, aby se tam dostala koalice 3 a více stran)
  - Zajímavost: strany SPD a STAČILO byli v koalici, ale neuznávali to (podváděly)
-
- Strany před volbami:
    - 1. Sestavují volební kandidáty
    - 2. Kampaně
    - 3. Jelikož se kresla přidělují od shora tak záleží na pořadí kandidátů
-
- **Podmínky voleb a jejich proces**
  - Co musím splnit, pokud chci volit:
    - 1. České občanství
    - 2. Musí mi být 18 a více let
    - 3. Své právnost (mentálně vnímat realitu)
  - Postup a průběh voleb:
    - 1. Dostanu modrou obálku – v ní se nachází:
Seznam stran a papír jak na to
    - 2. Místo kam jít volit (je určeno předem podle trvalého bydliště) – s sebou musím mít občanský průkaz
    - 3. Na daném místě: pozdravím, řeknu mé jméno a příjmení, ukážu občanku → oni si mě odškrtnou ze seznamu → odejdu za plantu a vložím tam můj lístek → obálku **nezalepím** a vhodím do koše
    - 4. Můžu též vybrat 4 preferenční (můžu i nemusím použít)
→ zvýším tím pravděpodobnost, aby se tam dostal můj favorit
    - 5. Můžu použít 1–4 (**NESMÍM POUŽÍT VÍCE JAK 4 JINAK SE NEPOČÍTAJÍ**)
  - Když uděláme něco špatně např.: vhodíme dva nebo více lístků, nebo napíšeme více jak 4 preferenční hlasy tak se náš hlas nepočítá

- **Ideologie**

- Ucelený systém názorů, hodnot a idejí, který vysvětluje společenskou realitu a poskytuje základ pro politický program nebo jednání
- Např. archaismus, sociální demokracie, fašismus, nacismus, liberismus, monarchismus, ...

Téma 3 – EU

- **Evropská Unie**

- Vznikla po 2. sv. válce
- Ekonomická spolupráce (snaha o to, aby se dějiny neopakovaly (A. Hitler))
- Evropsky „superstát“
- Aktuálně 27 zemí
- Důležité datumy:
  1. 2004 – vstup ČR do EU
  2. 2013 – vstup Chorvatska do EU (zatím poslední stát co vstoupil)
  3. 2020 – odchod Británie z EU

- **Evropský parlament**

- Obsahuje:
  - 720 poslanců
  - 21 europoslanců (Danuše Nerudová)
Každá Země si je volí sama
- Vytváří se zvlášť politické skupiny

- **Evropská rada**

- Setkání **hlav států a vlád** (premiéři, prezidenti)
- Určuje **směr a priority** EU
- Nepřijímá zákony

- **rada Evropské Unie**

- tvoří ji **ministři členských států**
- **schvaluje zákony** EU společně s Evropským parlamentem

- **Evropská komise**

- Tvoří ji 27 eurokomisařů
- Jsou jmenováni Evropskou radou

- **Soudní dvůr EU**

- 27 euro-soudů
- Lucemburk – největší a nejhlavnější soudní dvůr EU
- Řeší spory mezi státy v EU

- Evropská centrální banka
  - Ve Frankfurtu nad Mohanem (Německo)
  - Hlídá kurz eura a jeho stabilitu
  - (U nás ČNB – česká národní banka)
- Evropský účetní dvůr
  - Firma, která kontroluje hospodaření EU
  - (U nás NKÚ – nejvyšší kontrolní úřad)
- Eurozóna
  - Země, které využívají jako měnu euro
- Schengenský prostor
  - volný pohyb osob bez hraničních kontrol mezi státy

Téma 4 – OSN

- OSN (organizace spojených národů)
  - Založeno 1945
  - Předchůdce OSN bylo SN (společenství národů)
  - Patří tam téměř všechny státy světa
  - Zachování míru na celém Světě
  - Charta OSN – základní právní dokument, který zakládá OSN a určuje její fungování
  - Československo bylo jedním z 51 zakládajících členů OSN
- Valné shromáždění OSN
  - „parlament“
  - Složitá struktura

- Rada bezpečnosti OSN
  - „vláda“
  - 15 členů (5 stálých a 10 nestálých)
  - Stálí členové:
    1. USA
    2. Anglie
    3. Rusko
    4. Čína
    5. Francie
- Právo veta
  - Nejvíc
  - Tyto stálé státy mají právo veta
  - Každý z nich může zamítnout rozhodnutí ostatních (když se jich 14 shodne že ano, ale jeden ze stálých států řekne ne → finální rozhodnutí = ne)
- Bojkot
  - Úplné / částečné přerušení diplomatických spoluprací

Téma 5 – NATO

- NATO
  - Severoatlantická aliance
  - Důsledek studené války
  - 1949
  - **Vojenský obranný pakt**
  - Dříve Varšavská smlouva
- Členové společnosti NATO
  - 32 zemí
  - Nedávno tam vstoupilo Finsko a Švédsko (Švédsko až déle kvůli kauze s Koránem)
  - Turecko – obrovská armáda
  - Článek 5 – nejdůležitější článek v souladu s NATO
  - Mark Rutte v čele
  - Petr Pavel – druhý nejvýše postavený člověk v NATO
  -